

Eesti Kongress lõhkus solidaarsuse

Vilja Savisaar
avardab raudtee
kaudu Eesti
majandust Lk 2

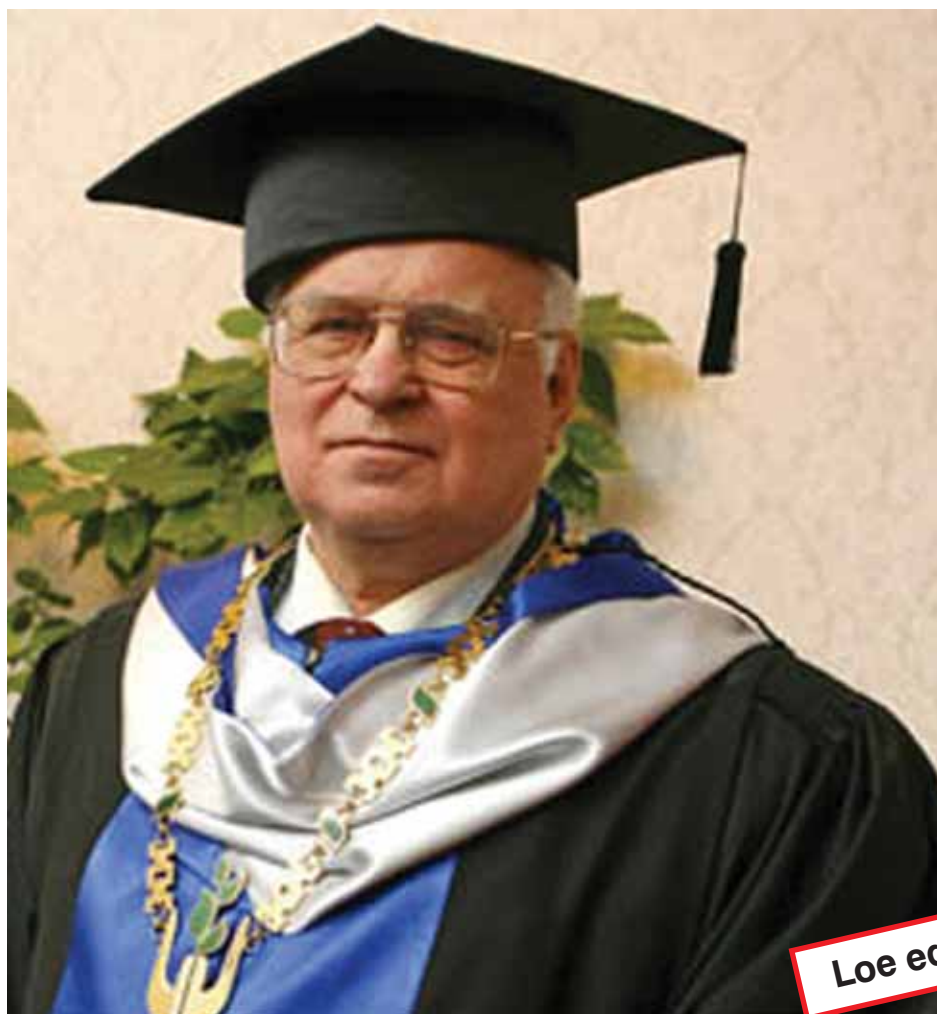
Elo Naaber: Etem
kord Brüsselit
näha kui sada
korda kuulda!
Lk 6-7

Siret Kotka kut-
sub usaldama
Keski omavalit-
suspoliitikat
Lk 4-5

Aasta Liberaal
Jürgen Ligi
piiraks ajakirjan-
dusvabadust
Lk 6

Hanon Barabaner: Teise Eesti Vabariigi kaks teed

20 aastat tagasi seisis Eesti valiku ees: millist teed läheb Teine Vabariik? Mitmel põhjusel valis riik just selle tee, mille pakkus talle Eesti Kongress. Praegu üritatakse meile selgeks teha, et see oli parim valik. Mina aga ei tahaks Mart Laarile ja Delfi autorile Vladimir Verbinile järele kiita, et „Me läheme õiget teed, härrased!“.

Loe edasi lk 3

Endel Uiga: Eesti Kongressi rahastas USA

Mind paneb seekord kirjutama Delfi 11. märtsi 2010 juhtkiri Eesti Kongressist ja Rahvarindest. Nende vahekord on mind alati huvitanud, sest olen selle ajastu ise läbi elanud ja neid sündmusi siitpoolt jälginud. Seal on teatud sümmeetria Pätsi ajastuga, mis läks viisil, mis mulle palju vastamata küsimusi jättis, enne kui Ilmjärve uurimus neid selgitas.

Eesti toit algab põllult ja laudast

6. märtsil kogunesid üle Eesti Väike-Maarjasse teisest keskerakondlaste eestvõttel korraldatud maaelukonverentsist osavõtjad. Esimene peeti Jõgeval 2009. aasta 1. augustil. Jõgeva konverentsi järel andsid korraldajad välja kogumiku kõigi seal peetud ettekannetega.

Konverentsi avas üks päevajuhte, Keskerakonna volikogu maaelukomisjoni esimees, järvakas Arvo Sarapu meenutustega kaua-aegse Väike-Maarja patrioodi ja valla aukodaniku Boris Gavronski tegudest, viidates, et „siinkandis on kogu aeg tehtud head regionaalpoliitikat ning kunagi unistati isegi

põllumajandusministeeriumi toomisest Väike-Maarjasse“.

Enne pikemaid ettekandeid edastati tervitused. Väike-Maarja vallavanem Urmas Tamm tervitas kohalikulnuid, märkides, et ka see rahvamaja, kus konverentsi peetakse, on auväärse ajalooaga, saades 2012. aastal saja-aastaseks.

Endine põllumajandusminister Ester Tuiksoo avaldas lootust, et kui Eesti põllumajandus tahab edasi areneda, peavad vasakjõud tegema koostööd. Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees, läänenvirulane Jüri Landberg küsis, kas maal saavad elada ainult rikkad. Eesti Põllumeeste Keskliidu asepresident Jaan Sõrra tunnustas tervitusõnnavõtude lõpetuseks Keskerakonda korraldustöö eest ning püstitas arutelu hakatu-

Loe veel lk 4-5

Juhtkiri

Raudtee tulevik ja Eesti majanduse tulevikuteed

VILJA SAVISAAR
Euroopa Parlamendi saadik

Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjonil oli viimasel poolel aastal ja on ka tuleval poolel aastal üheks peamiseks teemaks erinevate transpordiliikide keskkonناسõbralikkus ja tõhusus.

Euroopa Liit on käivitanud mitu erinevat programmi, et tagada transpordi turvalisus ja keskkonناسõbralikkus ning teha seda nii, et kaasneks ka tõhususe tõus. Mitu kavandatavat programmi (näiteks *Marco Polo* ja *Motorways of the Sea*) on otseselt seotud kaubavedude ümberorienteerimisega maanteel raudteele ja laevadele, sest maanteetransport on kõige ohtlikum ja üks enim saastavamaid lennuliikluse kõrval.

Euroopa Raudtee ja Infrastruktuuri Ettevõtete Ühenduse (CER) hinnangul suureneb Euroopa ja Aasia vaheline raudteeliiklus märkimisväärselt, sest raudtee on kiire ja keskkonناسõbralik veondusliik. Eeldatakse, et aastaks 2020 raudteetransport laieneb Balkani ja Türgi suunal 65% võrra ning Valgevene, Ukraina ja Moldova suunal 20 protsenti.

Euroopaja Aasia vaheliste raudteevõrkude arendamise eelduseks on nende piirkondade kaubavahetuse suurendamine, sest raudteeliiklus on märkimisväärselt kiirem kui laevateed. Näiteks Trans-Siberi raudtee potentsiaalselt võimaldab jõuda Vaikse ookeani äärest Euroopasse kümnekonna päevaga ehkki tavaliselt kulub kauba saatmiseks Hiinast Euroopasse maksimaalselt 20 päeva. Meritsi kulub selleks kuus nädalat või isegi kauem.

Kui selline olukord realiseeruks, annaks see ka Eestile mitu uut tulevikuteed. Meil on ju olemas Vene standarditele vastav raudteevõrk ja sobilikud sadamad mitmesuguste kaupade veoks. Antud juhul ongi Eesti eeliseks seni rahuldavalt toimiv raudtee infrastruktuur, mis vajab küll pidevalt investeeringuid, ent mis siiski võimaldab meil kaupu edastada kiiremini, kui kulub Ukraina piiril aega vagunitarastate vahetamisele või kauba ümberlaadimisele.

Samuti tuleb märkida, et Põhja-Kaukaasia Raudtee (Venemaa Raudtee osa) plaanib juba 2010. aastal investeerida raudtee arendamisse 2,22 miljardit eurot ehk ligikaudu 35 miljardit krooni, millest saab Sotši olümpiamängude huvides tehtavate kapitalimahutuste üks osa.

Viimastel aastatel on erinevate maade poliitikud ja äriühendid arutanud võimalusi teha Euroopa majandussuhteid Kasahstaniga ja teiste Kesk-Aasia riikidega. Selles on kindlasti üheks eelduseks hea raudteeliiklus. Ei tohi siiski ka unustada, et üksnes raudtee olemasolu pärast ei hakka ükski kaup liikuma, Seepärast tuleks nii meie äriühenditel kui ka poliitikutel tõsiselt tööd teha. Kindlasti peab siinkohal oma panuse andma Vabariigi Valitsus, kelle ülesandeks on luua head majandussuhted kõigi võimalike partnerriikide valitsustega.

KESKMÖTE:

Ainuüksi raudtee olemasolu pärast ei hakka ükski kaup liikuma, selleks tuleb nii meie äriühenditel kui ka poliitikutel tõsiselt tööd teha.

Lisaks idasuunale on Eestile üsna eluline *Rail Baltica*, mis peab lõpuks tagama Soome ja Baltimaade raudteeliikluse muu Euroopaga. Sellest pole hullumidagi, kui kõige jaoks kulub veel mitu head aastat. Praegu käivad *Rail Baltica* projekti tasuvusuuringud, mis aitavad välja selgitada, missuguse rööpmelaiusega uus raudtee tuleks ja milliseid linnu ta läbima hakkaks.

On ka võimalik, et kasutusele jäävad mõlemad standardid. Näiteks võiks Euroopa standardile vastav raudtee hakata läbima Pärnut ning Tallinna–Tartu–Valga–Riia suund jääda Vene rööpmelaiusele. See tulevikuprojekt, mis kuulub üle-euroopalise transpordiprogrammi prioriteetide hulka, annab lootust ja tõstab kindlustunnet, et mingi aja pärast saavad ka Eesti inimesed rongiga Euroopasse sõita. Kuna olen Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni liige, siis hoian sellel vägagi atraktiivsel ja täiesti täidetaval unistusel nõõ kätt pulsil. Ning loodetavasti teeb sedasama Eesti ja teiste Balti riikide huvides ka Siim Kallas Euroopa Komisjoni transpordivolinikuna.

nädala nupud

Kultuuriminister Jänes ametist vabaks!

Keskerakonna peasekretäri Priit Toobali sõnul tuleks Jänes ametist vabastada, sest üksmeelselt peavad teda ministritöös saamatuks nii kultuuri- kui ka spordiüldsus. Toobal ütles, et Jänes pole suutnud avalikkusele selgitada spordialaliitude segaseid rahaeraldusi. „Kultuuriministerium eraldas 11 miljonit krooni Eesti Olümpiakomiteele olümpia ettevalmistusteks, kuid neli miljonit krooni anti koalitsioonipoliitikute seotud alaliitudele,“ märkis ta.

Jänes püüab Toobali hinnangul vaatamata Eesti maakonnamuuseumide juhtide ja avalikkuse vastuseisule läbi viia suruda muuseumide sunniviisilist liitmist. Lisaks laseb Jänes Rahvuskooperil Estonia majanduslikult hävida. Jänes ministriajal on riik tõstnud piletimüügi käibemaksu 9 protsendilt 20 protsendile, mis 2009. aastal vähendas teatrite piletitulu 3 miljoni krooni võrra. Kärbeta tagajärjel on Estonia teatri koosseis kahe aastaga kahanenud 536-lt 432-ni. Viimati oli Estonias nii napp koosseis pärast Teist maailmasõda.

Kesknädala arvates on kultuuri- ja spordirahva vastuseis Jänes tegevusetusele suurenemas. Reformierakondlasedki eesotsas Suusaliidu presidendi Toomas Saviga näivad olevat olukorra pärast mures.

Möödunud nädalal avalikustati Tartus paikneva uuringukeskuse Klaster küsitlustulemused, mille kohaselt valdav osa eestlastest jäi meie sportlaste esinemisega Vancouveri taliolümpiamängudel rahule. Ootamatult uudist võimendati ja seda kajastati meediakanalites rõhutatult palju, kuigi rahva seas ja netikommentaarides liiguvad hoopis teistsugused hinnangud. Ka tunnustatud spordiajakirjanikud, näiteks Peep Pahy, on nõudnud abitu Jänes tagasiastumist. Ometi on selge, et, kui välja arvata Kristiina Šmiguni hõbemedal 10 km vabatehnikasõidus, oli Vancouveris tegemist läbi aegade ühe viletsaima Eesti sportlaste etteastega taliolümpiamängudel. Vaatamata meeleheitlikele pingutustele mõjutada avalikku arvamust paistab minister Jänes seljatagune mõranevat.

Endine reformar Eliste sai süüdistuse

Põhja prefektuur esitas eelmise nädala lõpul endisest reformierakondlasest Tallinna volikogu eksliikmele Mati Elistele kahtlustuse kuriteos.

Põhja ringkonnaprokuratuuri pressiesindaja Maria-Elisa Tuulik ütles ERR-i uudisteportaalile, et politsei esitas 5. märtsil Elistele kahtlustuse karistusseadustiku paragrahvi järgi, mis sätestab mõjuvõimuga kauplemist.

Ringkonnaprokuratuur alustas Eliste väidetava üle 100 000 krooni suuruse meeleheavõtmise uurimiseks kriminaalmenetluse mullu novembris. Kriminaalmenetluse alustamise ajendiks oli 29. oktoobri Eesti Ekspressis ilmunud artikkel, mis käsitles Pirita linnaosa halduskogu esimehe Mati Eliste väidetavat 111 000 krooni küsimist erasiikult ühe eramu detailplaneeringu heakskiitmise eest. Enne artikli ilmumist jõudis Eliste välja astuda Pirita halduskogust ja Tallinna volikogust ning Reformierakonnast. Eesti Ekspressi andmetel võib väidetav pistise võtmine olla seotud kinnistu Paju tänav 7 omaniku tahtmisega ehitada endale suurem elamu, kui sobib Maarjamäel asuva miljöõala olemasoleva hoonestuse ja põhimõttega. Süüdimõistmisel mõjuvõimuga kauplemises võib kohus määrata rahalise karistuse või kuni kolmeaastase vangistuse.

IRL-i linnavolinik, ära pargi invaliidikohale!

18. septembril 2008 kutsus Tallinna linnavolikogu haridus- ja kultuurikomisjoni esimees Tarmo Lausing linnavolinikku üles liiklema eeskujulikult ja mitte parkima oma autot invaliidisõidukite jaoks mõeldud kohta. Toona oli sellega patustanud Reformierakonna fraktsiooni aseesimees Ülle Rajasalu.

Nüüd saatis üks tähelepanelik kodanik Lausingule foto autost (pildil), kus on näha, et invaliidikohale on seekord parkinud linnavolikogu revisjonikomisjoni esimees, Isamaa ja Res Publica Liidu esindaja Madis Kübar. „Täna eeskujulikkude kodanikke pildi saatmise eest! Kutsun kõiki aktiivseid linnakodanikke üles teada andma „liiklusinvaliididest“ – nendest tervetest inimestest, kes õigusvastaselt pargivad invaliidiautodele mõeldud kohtadele, aga ka teistest liikluseeskirja rikkujatest,“ kirjutab Lausing oma blogis. „Palun andke rikkumistest teada politseile, munitsipaalpolitseile, ajakirjandusele! Võite saata vastavat informatsiooni ka mulle! Luban, et avaldan oma blogis kõik laekunud pildid „liiklusinvaliididest“, olenemata nende erakondlikust kuuluvusest,“ lisas ta.

Ka Kesknädal kutsus tähelepanelikke elanikke üle Eesti reageerima liiklusinvaliidide tegudele ja tõestama seda fotodega liiklusjõmmide huligaaniteemisest.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Peatoimetaja :

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Teise Eesti Vabariigi kaks teed

Algus 1. lk

HANON BARABANER

Majanduse ja Juhtimise Instituudi ECOMEN rektor, professor, majandusdoktor

1991. aasta augustiks oli Eestis kujunenud kaks peamist poliitilist jõudu, mis olid võtnud suuna taastada Eesti iseseisvus. Nendeks olid Eesti Kongress ja Eestimaa Rahvarinne. Mõlemal oli ühine peaesmärk, kuid nende vahel oli ka palju erinevusi, ning kumbki ei tahtnud oma põhimõtetest loobuda. Siis toimus Moskvas augustiputš, mis sundis tegema kiireid otsuseid. Tulemuseks oli Eesti Kongressi ja Eestimaa Rahvarinde ühinemine, kusjuures esimene dikteeris tingimused.

Ajalugu ei tunne tingivat kõneviisi, seepärast pole suurt mõtet hakata arutlema, et kuidas oleks Eesti arenenud, kui oleks valitud teine tee. Samas aga täna, peaaegu 20 aastat hiljem, on hästi näha, kuhu on meie riigi viinud too tee, millele suunas meid Eesti Kongress. Loomulikult on Eesti Vabariik nende aastate jooksul palju saavutanud, kuid on ka asju, mille eest küll ei tahaks tänada neid, kes meile selle tee kaela määrisid. Täiesti kindlasti tõi Eesti Kongressi põhimõtete realiseerimine kaasa olukorra, kus umbes kolmandik elanikkonnast heideti ühe hetkega ühiskondlikust ja poliitilisest elust välja. Keele- ja kodakondsuseadus, aga ka hulgaliselt muid määrusi, ettekirjutusi ja otsuseid muutsid Eestis elavad muulased teise sordi inimesteks. Veel üheks tagajärjeks sai Eesti Kongressi ideo-

loogide poolt välja pakutud restitutsioon. See tähendab natsionaliseeritud vara tagastamist endistele omanikele. Kusjuures ilma mingi kompensatsioonita nende jaoks, kes restitutsioonimomendil elasid kunagi natsionaliseeritud majades. Loomulikult oli kodude natsionaliseerimine karjuv ebaõiglus, kuid Eestis otsustati see heastada teise karjuva ebaõigluse abil.

Just Eesti Kongress pani aluse külmadele suhetele Venemaaga. Samal ajal, kui Rahvarinde liidrid löid kontaktid Venemaa demokraatlike jõududega – kes ju tegelikult kinkisidki Eestile iseseisvuse –, nägi Eesti Kongress naabris vaid endist okupanti. Kusjuures kõiki neid, kelle esivanemad ei elanud ennesõjaaegses Eesti Vabariigis, hakati samuti pidama okupantideks. Eraldi on vaja mainida ka Eesti riigi poolt valitud sotsiaal- ja majanduspoliitikat. Eesti on algusest peale oma tuleviku üles ehitanud kõige nõrgemate arvel. Tagajärjeks on ühiskonna meeleto sotsiaalne kihistumine, kus väikese-arvulise kõrgklassi sissetulekud rohkem kui 20-kordselt ületavad vaesema ühiskonnakihi sissetulekuid ning suurem osa inimesi balansseerib vaesuspiiril.

Jah, ajalugu ei tunne tingivat kõneviisi. Samas võime tõdeda, et tänane Eesti oleks võinud olla riik, mis on sõbralik ja abivalmis mitte ainult oma põlisrahvale, vaid kõigile elanikele.

20 aastat tagasi oleks Eesti võinud valida läbimõelduma, demokraatlikuma ja oma kodanikele kasulikuma tee.

Nii ei juhtunud. Ajalugu muuta ei saa, kuid saab õppida selle vigadest.

Eesti Kongressi rahastas USA

Algus 1. lk

Kongressi poliitikaga ja sihtidega on mul sama tunne ja ma arvan, et aeg on tulnud ka seda probleemi lähemalt uurida. Väliseestlaste gruppide arhiivid ja ajalehtede kommentaarid peaksid praegu vabalt kätte saadaval olema ja oleks vaid vaja paari agarat noort, kes neid uuriks. See oleks väga oluline meie praeguse suuna määramiseks. Mõelge sellele.

Tervitustega, Endel Uiga, USA, New Jersey

ENDEL UIGA KOMMENTAAR:

Kongressi ja Rahvarinde vahekorda analüüsid peame vaatama, kuidas need instituudid sündisid. Rahvarinne oli kahtlemata kodumaal kasvanud ja sel oli küllaltki eestimeelseid kommunistliku tagapõhjaga tegelasi. Kongress sai oma algatuse, rahalise toetuse ja instruksioonid Ameerikast ja CIA kontrolli all olevatelt väliseestlastelt.

Küsimus on, miks ja mitu korda käisid Kelam ja Laar Ameerikas. Kust tuli raha kiireks Kongressi propagandaks ja passide aktsiooniks? Teine küsimus on, mis oli USA ja CIA seisukoht Eesti suhtes? Nii kaua kui võitlesime kommunismi vastu, olid meie eesmärgid samad, kui kommunism kokku langes, läksid meie teed lahku. Meie eesmärk oli Venemaast lahti löömine ja iseseisva riigi loomine. USA huvid olid Venemaa säilitamine tervikuna, sest see oli ainuke võimalus tagada mingit tuumarelvade kontrolli. Solidariti ja Rahvarinde taolised liikumised, mille eesmärgiks oli Venemaast lahti löömine ja

Vene riigi lõhkumine, olid seetõttu USA huvide vastu. See seletab Kongressi poliitikat.

Näiteks oluline iseseisvuse algatus, Balti Kett, sündis ainult Rahvarinde ja teiste organisatsioonide algatusel. Kongress oli kõikide aktsioonide vastu, mis taotlesid iseseisvust, näiteks lipu heiskamine ja väga oluline märtsi hääletus (*üle-eestiline iseseisvusreferendum – Toim.*). Kriitilistel augustipäevadel Toompeal Kongressi liikmed võitlesid viimase võimaluseni Venemaast lahti löömise ja meie lääne riikide poolt iseseisvuse tunnustamise vastu. Nende plaan oli järjepidevuse põhimõttel nõuda okupatsiooni kaotamist. Ainult siis toetasid nad iseseisvust, kui neile enamuse tahe selgeks sai.

Ja lõpuks peab ütleva, et USA oli viimane, kes peale Venemaa järele andmist, meie iseseisvust tunnustas. Huvitav oli veel see, et USA kongressis tunnustajana kohale kutsutud juhtiv väliseestlane soovitas mitte Eesti iseseisvust tunnustada, kuna selle valitsus olevat kommunistlik. Kuid nii olid selle isiku bossi eeskirjad.

Nüüd kui mõned aastad on möödunud ja sündmused hakkavad ajaloo ilmet võtma, oleks vast paras aeg sedagi uurida. CIA dokumendid on veel kindlasti suletud, kuid seal on küllalt vaba informatsiooni, mis selle ajastu õigesse perspektiivi paneb. Ilmjärv oma doktoris valgustas palju, kuidas me kommunismi ikkesse saime. Paar doktori- või magistratööd võiksid selgitada, kuidas me sealt välja tulime. Need oleks ka vajalikud praeguse aja ja olukorra hindamiseks.

(Ilmunud Delfi kommentaarina 12. märtsil)

Autori kirjaviisi muutmata.

RAHVARINNE TEGUTSES SOLIDAARSE RIIGI NIMEL: Rahvarinde eestkõnelejad Mati Hint (vasakul) ja Rein Veidemann Rahvarinde kongressi 20. juubelil oktoobris 2008. Foto: Ivri Vee

Tallinn

Hea omavalitsustegelane!

Neljas Omavalitsusfoorum toimub reedel, 26.märtsil algusega kell 12.00 Tallinna 21. Koolis (Raua tn 6).

Päevakava:

11.15 – 12.00	Registreerimine, kohv ja suupisted
12.00 – 12.15	Toomas Vitsut ja Rannar Vassiljev – foorumi avamine
12.15 – 12.45	Tallinna linnapea Edgar Savisaar – Kaks teed hariduse arengus
12.45 – 13.05	Riigikogu liige Mailis Reps – Lukase reformi nõrgad kohad
13.05 – 13.25	Tallinna linnavolikogu aseesimees Katrin Saks – Reformidesse takerdunud hariduspoliitika
13.25 – 13.40	Järvakandi vallavanem Mart Järvik – Mida tähendab kool väikese kogukonna jaoks?
13.40 – 13.55	Suure-Jaani Gümnaasiumi direktor Peeter Sadam – Koolivõrgustiku säilimine ühinenud omavalitsuse tingimustes
13.55 – 14.10	Keila linnavolikogu liige Ago Kokser – Keila kooli erastamise ohtudest
14.10 – 14.25	Tähtvere valla arendusosakonna juhataja Jüri Varik – Kõigi kohalike küsimuste lahendus ei asu Stenbocki majas
14.25 – 14.45	Sõnavõttud
14.45	Ühisavalduse vastuvõtmine
14.55	Lõpetamine

Eelregistreerimine e-posti teel Tallinna Linnavalitsuses aadressil Mare.Partel@tallinnlv.ee või telefonil 640 4109. Ootame teiepoolseid ettepanekuid nõupidamisel käsitletavate teemade ja võimaliku ühispöördumise kohta, samuti ka sõnavõttusoove 22.märtsini 2010.a aadressil Siret.Kotka@tallinnlv.ee.

Täpsemat infot leiate koduleheküljelt <http://www.omavalitsusfoorum.ee/>

NB! Autot on võimalik parkida kooli lähistel asuvasse tasuta parklasse (Raua tn 8).

Järgmisel kolmapäeval, 24. märtsil ilmub Kesknädala versioon teemal

„Kes hakkab Eestit juhtima aasta pärast?“

Vestlusringis Kesknädala toimetuse

Reisisaatja avalik kiri Eesti meediale Miks te meid laimate?

Reisisaatjate aadressil on tulnud palju kriitikat stiilis „see ei ole ju töö, mida nad teevad – loksuvad niisama bussis päeva õhtusse“, aga mina leiän, et tegelikult on sellel töö ka ühiskondlikku väärtust. Seda näen eriti praegu, kui on väga libe ja tuleb vanatädikesi bussi ning bussist maha aidata. Mõnes peatuses tuleb neid korraga sisse palju, teises peatuses mitte. Ma ei leia, et reisisaatjal poleks vastutusrikas amet – meie vastutada on, et vanakesed, noored emad ja kõige olulisem – tulevased emad – ei kukuks bussi sisene misel, väljumisel või reisi ajal. Kohe kui näen, et mõni selline siseneb, olen bussi järsu pidurdamise korral valmis teda toetama. Mõnikord pakun reisijatele istet, kui näen, et kusagil on kohad vabad. Vahel on tulnud ette selliseidki juhtumeid, kus noored pakuvad vanainimesele istumist, too aga ei võta vastu. Siis ma olen neile tädiketele öelnud: kui pakutakse, siis võtke vastu, muidu teinekord ei pakutagi. Ma tõesti tunnetan, et mind on vaja. Tahaks öelda, et mõned kontoritöötajad igavlevad palju rohkem – mängivad arvu-

timänge ja kirjutavad portaalidesse kommentaare, seda aga lihtsalt ei märgata, sest nad ei ole kõigile „vaatamiseks väljas“.

Töötan reisisaatjana kõige esimesest päevast peale ja siiani pole veel tühimust tulnud. Elu bussis on väga huvitav. See töökoht on mulle tohutult oluline, sest praeguses tööpuuduses ei oleks ma ilmselt muidu töökohta leidnud ning minul ja mu kahel lapsel poleks mingit sissetulekut. Samamoodi on see töö tähtis kõigile teistele reisisaatjatele. Kuigi sissetulek ei ole just suur, on juba psühholoogiliselt oluline teadmine, et sa ei ela mitte toetustest, vaid tööst.

Kui seda tööd aga niimoodi laimatakse, ei taha paljud juba sellepärast seda teha, kuigi iseenesest pole ametis midagi halba. Eks me oleme eriti mär-

gatavad veel ka nende tõeliselt pilkupüüdvate vestide tõttu. Kuna mul suhtlemisega probleeme pole ja suudan ka ebameeldivates olukordades huumorimeele säilitada, siis mulle see töö täitsa sobib. Vanatädikesed, kes mu liinil sõidavad, juba tunnevad mind; mõni tuleb ja lausa kallistab. Kahtlemata on nii, et iga inimene reisisaatja kohale ei sobi – see töö nõuab suhtlusoskust ja pikka meelt, sest nii mõnigi kord tuleb kuulata reisijate märkusi ja pretensioone. Kindlasti oli meie hulgas algul ka selliseid, kes seda tööd tõsiselt ei võtnud, ja mõnel tõepoolest oli tööharjumus täielikult kadunud, aga need, kes praeguseni on tööle jäänud, tahavad seda tööd teha, ja ma usun, et nad teevad seda hästi.

Diana Tuisk, reisisaatja

Kommentaar Kesknädala veebist

Seletus 2010-03-13 14:05:17

Tallinna reisisaatjate kasulikkuse määr on kaheldav. Kuid vähemalt ei trügi nad trammijuhiks. Seevastu riigis näeme hea palgalisi reisisaatjaid juhtimas valdkondi, millest neil aimugi pole. Sotsiaalministeeriumis on neid terved osakonnad. Ja kui vaadata hr. Ansipi väljaütlemisi viimase aasta vältel, siis pole temagi muud kui: reisisaatja peaministri ülesannetes.

Jüri Ratas: Haldusreform läks farsiks

Keskerakonna omavalitsuskogu pidas 19. veebruaril Roosna-Allikul aastakoosolekut. Kogu uueks esimeheks valitud Jüri Ratas ütles seal, et ligi 20 aastane haldusreform on juba farsiks kätte läinud. Avaldame siinkohal ülevaate koosolekul arutatust.

MADIS KAASIK
Riigikogu aseesimehe nõunik

Eurole üleminekust

Üheks külalisesinejaks oli Eesti Panga asepresident **Rein Minka**, kes tegi ettekande teemal „Eesti teel euroalasse“. Ta peatus euro kasutuselevõtu tingimustel, eurole ülemineku praktilistel aspektidel ning Eesti Panga ülesannetel enne ja pärast eurole üleminekut. Kuulajad said teada, et eurole üleminekuks on asjatundjad koostanud nn europaani, mis näeb ette ladusa ja häireteta ülemineku uuele rahale. On valminud euro kasutuselevõtu seaduse eelnõu, mis reguleerib Eesti krooni vahetamist eurodeks ja krooni käibelt kõrvaldamist ning euro ja krooni paralleelkäivet, sätestab eurole üleminekuks vajalikud seadusemuudatused.

Haldusreformist

Teiseks külalisesinejaks oli EBS-i õiguse ja avaliku halduse õppejõud **Urmas Arumäe**, kelle teemaks oli „Eesti haldusreformide probleemid ja võimalused“. Esineja peatus „haldusreformide ajalool“ ja tegevustel, mida Keskerakonnal ja omavalitsuskogul oleks vaja ette võtta seiskunud reformi elustamiseks ja läbiviimiseks.

Tehtud tööst

Aastakoosolek kuuldas ära esimehe **Toomas Vareki** aruande tehtud tööst. Leiti, et koostöös omavalitsusliitudega on tõsiselt seistud omavalitsuste õiguste ja huvide eest eelnõude menetlemisel, arupärimiste ja vajalike muudatusettepanekute esitamisel seaduseelnõude kohta. Aastakoosolek kiitis omavalitsuskogu juhatus mõeldud perioodi töö heaks ja avaldas Varekile tänu.

Valiti uus juhatuse

Aastakoosolek valis samas omavalitsuskogu uue juhatus liikmed: **Urmas Arumäe, Jüri Võigemast, Kersti Sarapuu, Mikko Lõhmus, Valeri Korb, Toomas Paur, Alar Nääme, Raivo Uukivi, Taavi Aas, Jüri Landberg**. Esimeheks valiti **Jüri Ratas**. Läbi on viidud uue juhatus esimehe koosolek, mis keskendus oma töö korralduslikele küsimustele, töökavale ja sisulisele temaatikale.

Keskerakonna omavalitsuskogu juhatus koosolek tegi seiskunud haldusreformi kohta avalduse, kus öeldakse, et poliitikapõhise valdade liitmise-lahutamise asemel tuleb välja töötada teaduspõhised miinimumnõuded, millele kohaliku omavalitsuse üksus ja tema osutatud avalik teenus peab vastama.

Juhatus on seisukohal, et regionaalminister **Siim Kiiseri** kohaliku omavalitsuse reformi kava on täiesti läbi kukkunud. „Sisulisi muudatusi ei ole võimalik pelgalt administratiivsel teel läbi viia,“ kommenteeris Jüri Ratas. „Kohalik võim on inimesele kõige lähem ja kõige vahetumalt tunnetatav, kuid omavalitsuste haldus-suutlikkus on üle riigi liiga erinev, mistõttu on muudatused väga olulised.“

Ratas ütles, et reformi läbiviimiseks tuleb kehtestada reeglid sisuliste küsimuste arutamiseks ja välja pakkuda alternatiivid, mille täitmiseks tuleb anda aega ning mida on vaja ka motiveerida ja stimuleerida.

Omavalitsuskogu juhatus rõhutas, et muudatused peavad olema läbi mõeldud ja põhjendatud ning alustada tuleb omavalitsusele kehtestatud nõuetest ja nende rakendamise ajakavast.

J. Ratase sõnul ei ole valdade ja linnade administratiivne liitmine lahendus, vaid tekitab probleeme juurde. „Igal omavalitsusel peab olema võimalus valida talle sobilik alternatiiv omavalitsuse juhtimise mudelite hulgast ning õigus otsustada, kas liituda naaberomavalitsusega või osutada avalikku teenust koostöös või läbi maakondliku liidu,“ selgitas Ratas.

Keskerakonna omavalitsuskogu juhatus on seisukohal, et riiklike reformide kavandamisel tuleb tõsiselt kaaluda, mis on soovitatav ja mis on teostatav. „Kui kehtiva omavalitsussüsteemi vormiliseks muutmiseks piisab vaid seaduste muutmisest, siis sisulise reformi läbiviimine nõuab enam,“ märkis Ratas. „Seda on Eesti ligi 20-aastane haldusterritoriaalse reformimise juba farsiks muutunud protsess ka näidanud.“

Tallinna linnavolikogu liige

Olga Barabaner

kohtub valijatega

teisipäeval, 23. märtsil kell 17–18

Keskerakonna Haabersti piirkonna büroos

(Õismäe tee 57A)

Algus esilehel

seks põllumajanduse ühe põhiteema: kui Reformierakond oma poliitikas kumardab toidu sissevedu, siis miks nad küll ise ostavad eestimaist?

“IRL võib põllumajandusest rääkida ja on maaelu probleemidega enam-vähem kursis, aga nad ei suuda midagi olulist maarahva heaks teha. Reform ei jaga midagi, Ansip ei võta meie esindajat jutulegi. KE ja sotsid saavad meist aru, RL on seda kogu aeg teinud. Loodan, et järgmistel valimistel sünnib põllumeestele sõbralik koalitsioon!“

Sissejuhatava ettekande pidas **Edgar Savisaar**, kelle meelest kostab avalikus ruumis liiga palju eneseõigustamist ülemaailmse majanduskriisiga, kuigi riigiti erinevad näitajad väga tugevasti. „Meil on tööpuudus 15%, mujal kolm, neli või viis protsenti. Parem-poolsete arvates pole meil vaja oma põllumajandust, täpselt nagu meil polnud vaja ka oma panka, oma energiat, oma raudteed. Karm reaalsus on, et oleme allhankemaa ja meie ettevõtted surevad välja.“

Savisaar tõi näite, et Soome kapital on ostnud Eesti töötleva tööstuse ettevõtteid selleks et konkurente suretada ja ise pääseda idaturule.

„Kui Soomes ja Taanis läheb põllumees pankrotti, sõidetakse traktoritega linna ja valitsused astuvad tagasi. Meie inimesed on leplikud. Elame mälestuste mõju all, peetakse meele Pätsu-aegset väiketalu. Kuid hobustega ei ole täna efektiivne künda.“

Põllumajanduse kihvakeera jaoks pidas Savisaar ka omandireformi ja tagastamist, kus jäeti välja erandid, ei nähtud ühistuid, töötlevat tööstust ega kaubandust, mis täna etendavad kõik määravat rolli.

Savisaar vastas otsesõnu küsimusele, miks Keskerakond just kutsus korraldama maa-

rahva kongressi: „Initsiatiiv on vaja võtta! Eelmine kongress toimus 2001. aastal. Üheksa aastat on möödas, kaua võib oodata? Poliitikat peab tegema – erinevalt mitmest põllumeeste organisatsioonist teeme meie seda avalikult.“

Üllas Hunt, Eestimaa Põllumajandustootjate Keskliidu juhatuses kõneles teemal „Kuhu lähed, Eesti põllumajandus?“. Ta ütles, et põllumajandustoo-dangu osa SKT-s vähenes aastail 1999–2007 ja vähenemine jätkub.

„Kaubanduskettide mõju põllumehele on suur. Nad loovad oma standardeid ja seovad tootja oma skeemi. Hiljem sellest välja rabelda on võimatu.“

Ka Hundi sõnul tegutsevad Eesti turul usinasti Taani ja Soome kooperatiivid, millel on enam kui 100 aasta vanused traditsioonid ja millesse riigid on toetustega palju panustanud. Nendega konkureerida on Eesti tillukesel põllumajandustootmisel väga raske, eriti kui Eesti riiki oma meetmetega õlga alla ei pane. Hunt tegi ettepanekuid olukorra parandamiseks: riiklikud toetused Euroopa omadega võrdsetele alustele; rohkem juurdepääsu investeeringutele; koduturu hoidmine; tootjate koondumine.

Arvo Sarapuu rääkis ühis-tegevusest – omavalitsusliitudest ja piimaühistutest. Ta pidi ikka ja jälle viima jutu sellele, et poliitilised jõud ei ole kokkuleppele jõudnud haldusreformi suhtes. „Kõik omavalitsused erinevad suuresti, kohustused on aga ühesugused.“

Sarapuu ütles ka välja, et poliitikat tehakse nii Linnade Liidu kui ka Maaomavalitsuste Liidus, kuigi kõvahäälselt soovitatakse, et need poliitikat ei teeks.

„Kui maavanem, kes ei ole „õiges“ erakonnas, puksitakse välja, kas see ei ole poliitika?“ küsis Sarapuu.

Ta tõi regionaalse taandarengu näiteks Väätsa ühistu, kus vara on panditud, raha Eestist välja

Maarahva üks eestkõneleja Jaan Sõrra.

AS Värska Vesi juht Urmas Jõgeva.

Põllumeeste nimel kõneles ka Üllas Hunt.

Eesti

viidud Hispaaniasse, ja seda on tehtud niisuguse ettevõtte kaudu, mida pole olemaski. Sarapuu kutsus Eesti kõiki 35 piimaühistut ühinema, et tõsta piima hinda, suurendada lehmade piimaandmist ning koos võidelda piimatööstuse diktaadi vastu. Nagu Jaan Sõrra oma sõnavõtus oli öelnud, on Eestis juba alla 100 000 lehma, mis on selgelt liiga vähe. Et piimatootmine edaspidi veelgi ei langeks, kutsus Sarapuu üles ühistulist tegevust omavalitsuste kaudu suurendama, ilma milleta enam edasi minna ei saa.

Eesti Maaülikooli majandus- ja sotsiaalinstituudi direktor professor **Rando Värnik** andis ülevaate maamajandusest ja selle tulevikust. Ta sõnas, et maarahva kongress peaks keskenduma sellele, kuidas tuua tagasi maaettevõtlus.

„Me ei ole mingil hetkel väärstunud maad, metsa, põldu ja nende ümber toimuvat,“ ütles Värnik. Tema sõnul räägitakse maaelu juures liiga palju põllumajandusest. „Tegelikult on maamajanduse mootoriks inimesed, kes loovad väärtusi,“ rõhutas Maaülikooli professor. „Poliitika peab olema inimeste jaoks. Ta peab suutma anda inimestele võimalusi ja tuua inimesed tagasi maale.“

Värnik märkis, et need, kes 20 aastat tagasi alustasid, nüüd lõpetavad. Ta pöördus täissaali poole südamega: kas on noori, kes võtavad eelkäijate töö üle? Ta rääkis ka sellest, et Eesti peab arvestama globaalsena näitajatega, näiteks sellega, et üks põllupidaja peab tootma järjest rohkem inimesi, sest maailma rahvaarv kasvab. Värniku meelest pakutakse liiga sageli üle ka interneti, teedevõrgu jm infrastruktuuri laienemisega maal. Ta küsis: „Teeme need teed ja võrgud valmis, aga kellele, kui inimest ei ole?“ Ettevõtlus tuleb maale tagasi tuua ning rohkem lapsi teha, muud väljapääsu ei ole, resümeeris Värnik.

Keskerakond või

Hiljuti valiti Eesti Linnade Liidu (ELL) juhatus esimeheks keskerakondlane Taavi Aas ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) esimeheks keskerakondlane Jüri Landberg. See on pärast Eesti taasiseisumist esimene kord, kus üks erakond võtab üle mõlema omavalitsusliidu juhtimise, tõrjudes kõrvale seni kõrget positsiooni omanud erakonna. See oli Keskerakonna topeltvõit.

SIRET KOTKA
Keskerakonna juhatuses liige

Kuuldavasti on Reformierakonna juhtkonna tagatubades nüüd lahti paanika: kas tõesti toimub järgmistel Riigikogu valimistel Reformi poliitiline allakäik ning erakond jäetakse 2011. aastal Vabariigi Valitsuse moodustamisest kõrvale?

Miks tervelt 11 aastat oma positsioone hoidnud Reformierakond kaotas? Miks pidi Tartu linnaepea **Urmas Kruuse**

Sellega võeti valdadelt ja linnadelt ära enam kui miljard krooni. Vähenes omavalitsuse eelarvesse laekuv üksikisiku tulumaksu osa, vähemaks jäi raha teede, hariduse, laste päevahoiu ja kultuurielu jaoks. See oli suur hoop enamikule omavalitsustest, kes tundsid, et Vabariigi Valitsus lõi ootamatult otsekui kirve selga.

Ansipi valitsus käitus risti vastupidiselt Euroopa Liidule, kus keskvalitsused on andnud raskel ajal omavalitsustele raha juurde; Eestis võeti hoopiski ära. Euroopas lähtutakse põhimõttest, et kuhu veel on inimesel raskel ajal pöörduda, kui mitte oma linna- või vallajuh-tide poole. On loogiline, et kohalik võim on rahvale kõige lähemal ja seetõttu ei tohiks omavalitsustelt midagi ära võtta. Meie parempoolne keskvalitsus aga Euroopa moodi ei

Landberg

mõtle.

On selge, et sellises keerulises olukorras ootavad kohalikud omavalitsused oma katusorganisatsioonidelt – ELL-ilt ja EMOL-ilt – tugevat kaitsset ja aktiivset õiguste eest seismist. Kuna mõlema liidu juhid kuu-

toit algab põllult ja laudast

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni aseesimees **Ester Tuiksoo** tutvustas Euroopa põllumajanduspoliitika tulevikku, kuid jõudis oma ettekande lõpus ka Eesti asjade juurde. Ta tegi ettepaneku viia regionaalminister Siseministeeriumi haldusalast Põllumajandusministeeriumi haldusalasse, kommenteerides, et „regionaalminister tegeleb praegu rohkem maavanematega ja politiseerimisega, mitte valdkonnaga“, ning peatus ka oma lemmikalal – eesti toidul: „Eesti toit pole lihtsalt toidu valmistamine kodus, vaid kogu ahel – põllult ja laudast lauale.“ Riigikogu rahanduskomisjoni liige **Inara Luigas** kutsus üles tegema põllumeeste panku, sest praeguse pangandussüsteemi juures viiakse kasumid Eestist välja. „2009. aastal viidi meilt välja 7 miljardit krooni – toetama välisriikide arengut“, oli Luigas välja arvanud. Tema kinnitusele on Eestile vaja panku, mis ei toodaks ainult kasumit, vaid huvituks ka kohalikust elust ja maksaks ka intressi. „Finantseerimine ja panganduspoliitika määrab põllumajanduse tuleviku“, ennustas Luigas. Praegu korruptavad kommertspangad vaid oma kolme mantrat: kasum, madal intress, vähe raha majandusse tagasi.

„See ei ole rahanduspoliitika, vaid rämpspoliitika“, defineeris Luigas. „See rämpspoliitika toob kaasa pankrotid ja maaelu surma. Selle vältimiseks on vaja kohe majanduspoliitilist muudatust. Kusjuures Eesti on siin ainsana „must maa“ – Leedul on ühistupangad ja isegi Lätil on oma Parex-pank. Rootsi pangad ei soosi Eesti maaelu,“ hoiatas Luigas.

AS Värska Vesi juhatuse esimees **Urmas Jõgeva** teema oli „Ettevõtlus maal“ ja ta rääkis selle lahti oma ettevõtte näitel. Värska vesi on ainus Eestis tunnustatud looduslik mineraalvesi, mille ressursi jätkub loodetavasti 175 aastaks.

Üks korraldajaid Arvo Sarapuu.

Inara Luigas Riigikogu rahanduskomisjonist.

Üks korraldajaid Siret Kotka koos Väike-Maarja põllumeestega - Jüri Elment (vasakul) ja Aare Jaanson.

Ettevõtetel läheksuhteliselt hästi ja masu ei ole seda palju rääinud. Kui kõrgperioodil, 2007. aastal toodeti 47 miljonit liitrit, siis 2009. aastal mitte just palju vähem – 40 miljonit liitrit. Ohtudena näeb Jõgeva kaubanduskettide dikteerivad tingimusi. Ka pandipakendi tasu on lühikese ajaga mitmekordistunud, vähendades ettevõtte kasumit.

LEADER-programmide osast maarahva elu parandamisel kõneles **Karl Õmblus**. Kui ta pöördus saali poole palvega tõsta käed neil, kes on LEADER-i poolse rahastamisega kokku puutunud, tõusis kenake hulk käsi. LEADER-i toetusmeetmed on teatavasti suunatud maaelu arengule, ja 1991. aastast, mil see kohaliku piirkonna arengu põhine programm käivitati, on ta reaalselt kaasa toonud palju positiivset. Lõppettekande pidas **Toomas Paur**, üks konverentsi korraldajaid **Arvo Sarapuu** ja **Siret Kotka** kõrval. Paur märkis, et maarahva kongressi ei ole või-

malik enam edasi lükata, ja luges ette korraldustoimkonna nimekirja, mis jääb esialgu avatuks. Kongressi initsiatiivi võtab Keskerakond ja see tahetakse ära pidada juba eeloleval sügisel. Konverentsi lõpetasid sõnavõttud, mille pidasid aktiivsed maaelu eest seisjad: põline põllumees **Jaan Kiisk** Lääne-Virumaalt (investeeringutest ja noorte tulevikust maal), **Robert Sinimägi** Rõngu vallast Tartumaalt (valitsuskoalitsiooni õhutatavast põllumeeste-vastasest vaenust), Priit Saksing Jõgevamaalt Peipsi äärest (kalandusest ja ettepanekust moodustada Kala-amet), **Aivar Niinemägi** (metsandusest ja eestlaste alandlikkusest).

Kirjutas ja pildistas Urmi Reinde

Konverentsi avaldus ilmus 10. märtsi Kesknädalas. Jätkame maaelu teemadel edaspidi.

Maaülikooli professor Rando Värnik.

Atraktiivseid konverentsikülalisi - Kohila kandi maamees Ülo Vooglaid.

dab, Reformierakond ja IRL kaotavad

Mürsepp

lusid võimalolevatesse parteidesse, siis omaenda koduareakondadele muidugi vastu ei hakatud. Selle asemel ajasid nii Mürsepp kui ka Kruuse omavalitsusliitu juhtides hoopis Ansipi poliitikat (see sobis Toompea võimuliidule ideaal-

selt), mitte aga omavalitsuspoliitikat.

Kruuse omavalitsusvaenulik poliitika

Näiteks kutsus Urmas Kruuse ELL-i juhina möödunud aasta 17. detsembri Postimehes ajama Reformierakonna poliitikat – vaja on teha omavalitsustes ükskõik missuguse hinnaga kärpeid, sest euro peab olema meie kõigi ainus eesmärk. Sellest artiklist jääb mulje, nagu Kruuse elaks koos Ansipiga teisel planeedil, sest kuidas on võimalik, et inimene esitab nii eluvõõra väite: „...ei ole mõeldav, et keskvalitsus püüab üles leida väiksemagi kokkuhoiu, samal ajal kui omavalitsused jätkavad samamoodi nagu varem...“

Tolleaegse ELL-i juhina peaks Kruusel ikka meeles olema, et omavalitsused tegid ränki eel-

arvekärpeid juba 2009. aasta kevadel, kui keskvalitsus võttis ära suure hulga rahalisi vahendeid, mida läinuks vaja kohaliku eluolu korraldamiseks. Teisisõnu, Linnade Liidu juhina ta ei teinud isegi katset, et omavalitsuste õiguste ja tulubaasi eest seista, ning seetõttu on ka loomulik, miks Pärnu ja Otepää astusid Linnade Liidust välja. Ja miks peakski raiskama niigi vähest raha liikmemaksu tasumiseks, kui organisatsioonist sisuliselt mingit kasu pole?

Ka EMOL-ist on mitmed vallad viimase aasta jooksul välja astunud. Usun, et nendelgi põhjused ei erine linnade omast. Mürsepp ei suutnud tuliselt välja astuda omavalitsuste kaitseks. Selle asemel põhinesid tema napid sõnavõttud haldusreformi teemadel, mis tegelikult on otseselt kõr-

vale hiilimine omavalitsuspoliitikast, et saaks arendada oma kodupartei IRL-i pseudo-teemat – haldusreformi läbi viimist.

Tallinn käivitas omavalitsusfoorumi

Ei EMOL ega ELL suutnud pakkuda seda, mida kriisis olevad omavalitsused neilt ootasid. Seepärast algatati omavalitsuste eelmise koosseisu ajal Tallinnas omavalitsusfoorum, kus käis koos enam kui 300 valla- ja linnajuhti, kes soovisid aktiivselt seista kodupiirkonna huvide eest luua rahvale parem elukeskkond. Mullu peeti kolm omavalitsusfoorumi, kus arutati linnade ja valdade eelarvete olukorda, suhteid riigiga ja rahvusvaheliste omavalitsusorganisatsioonidega. Tallinn oli foorumi võõrustaja ja keskerakond-

lasest abilinnapea Taavi Aas selle eestvedaja. Omavalitsustegelased ise töötasid aga välja foorumi töökorralduse, arendasid diskussiooni ja võtsid vastu enda meelest õiglasemad otsused. Tehti tõhusat koostööd, mille abil õnnestus ära hoida nii mõnedki valitsuse kavandatud aktsioonid, mis linnadele ja valdadele olid vastuvõetamatud. Järgmisel nädalal ootab ees juba neljas omavalitsusfoorum.

Keskerakond kaitseb kohalikke omavalitsusi

Seepärast ongi kõigiti loomulik, et 16. veebruaril, linnade ja valdade päeval valiti EMOL-i ja ELL-i juhtima inimesed, kes suudavad ära teha seda, millega Kruuse ja Mürsepp hakkama ei saanud. Värske Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees Taavi Aas on

ennast juba tõestanud ka omavalitsusfoorumide korraldamisel. Usun, et ka Jüri Landberg ei jää Tallinna abilinnapeast maha. Keskerakond tõestas oma konstruktiivset suhtumist omavalitsustesse juba aastail 2005–2007, kui oldi valitsuskoalitsioonis – siis näiteks tõusis teede ehituse ja remondi rahastamine hüppeliselt ning suurenes omavalitsuse eelarvesse laekuv üksikisiku tulumaksu osa.

Nüüd on vaja kõik see taastada, mis vahepeal maha mängitud.

Piltidel:

VÕITJA JA KAOTAJA: Värskel ametisse valitud EMOL-i juhatuse esimees Jüri Landberg (KE, vasakul) ja endine juht Kurmet Mürsepp (IRL).

kolme tunni kaugusel

(vasakult): Arnold Lokna, Priit Pihel, Elo Naaber, Lilian Raadel, Vilja Kari, Kadi Loode, Marko Ilumets, Koidu Allvee, Arvet Kallas. Teises Kallas, Helle Kukkk, Maile Aale, Eve Kaasik, Viive Reinvali. Kolmandas Kallas, Tarvis, Meelis Sepp, Triinu Putnik, Peeter Vitsur, Taimo Antsaar,

Saarlastele kui kalasööjatele lubati serveerida „kohalikku kala“. Vaevalt et keegi meist oskas uneski näha, et meid kostitatakse austruiga.

Ühesõnaga, eelroog — austriid! Nendega pidi toimima sedasi: veidike sidrunimahla, et elusolend „surnuks emmadata“. Kõige raskem on mollusk karbi küljest lahti saada, aga kes vähegi soovis, sai maitse suhu — polnudki kõige hullem.

Pearoog — keedetud rannakarbid porrukastmes. Sellise mereanniga olid juba mõnedki tuttavad, tõsi küll, tigude nime all. Veerand tunni jooksul tühjenesid malmnõud karpidest ja ruumi jätkus ka heale veinile. Õelnud tänuõnada kostitajatele, lahkusime öisesse Brüsselisse täiskõhuga. mõnel kotis hulk tühje austriidkarpe.

Mööda restorane ja baare täis pikitud kitsaid vanalinna nävaid jalutades asusime kohaliku õllekultuuriga tutvuma. Raekojaplatsi ääres asuvas õllerestoranis sai maitsta nn elavat õlut, mida Saaremaal kahjuks enam ei toodeta. Peab

tõdemä, et belglased pole üksnes head veinimeistrid, vaid oskavad ka hääd õlut pruulida — vähemalt nii arvasid meie õlletundjad.

Kohustuslik-vabatahtlik programmamendatud, ei lasknud me mööda võimalust heita pilk „punaste laternate tänavale“. Tänav nagu tänav ikka, ainult et vaateakna ilutsesid elavad „mannekeenid“. Ei tea, kas oli süüdi halb ilm või teisipäevaõhtu, kuid tänav tundus üsna inimtühi.

Euroopa Parlamendis

Ilm näitas Brüsselis isegi päikest ja õues oli 8 kraadi sooja. Suundusime otsejoones parlament — metro tundus juba üsna kodune ja enesestmõistetav liiklusvahend. Euroopa Parlamendi hoone — suur ja võimas klaasehitist, valminud 1992. aastal, laieneb pidevalt juurdeehitiste lisanduse. Brüsseli lennujaamaga võrreldes oli turvakontroll suhteliselt tava-pärane: kotid, kehaskanner. Vaid fotoülevõtte turvakontrollist paluti kustutada.

Mõneti üllatas, et Europarlamendi hoone oli seestpoolt palju tagasihoidlikum, lausa askeetlik. Kuidagi uskumatu tundus, et neissamades ruumides võetaksegi vastu kõik tähtsad (ja paljukirjutud) eurodirektiivid, mis ühel või teisel moel meie kõigi igapäevast elu mõjutavad.

Ja korraga hoomasid, kui väike on maailm: alles oled Saaremaal ja püüad kala ning juba järgmisel päeval oled Brüsselis ja istud saalis, kus 736 saadikut 27 riigist teevad oma igapäevast tööd ning hääletavad parasjagu selle poolt või vastu, kuipalju kala sina seal Saaremaal ikka püüda tohid.

Siis tutvustas kommunikatsiooniosakonna töötaja Evelin Rikas meile põhjalikumalt Euroopa Parlamendi struktuuri ja toimimispõhimõtteid. Algul tundus, et kõike seda juba teame, ent võta näpust, ikka avastad, et ei tea samidagi. Eestlasi töötab Brüsselis umbes paar tuhat, Europarlamendis polegi täpselt teada, kui palju neid on. Küll on üritatud teha eestlaste kokkusaamisi, kuid täpset arvu ei osatud ikkagi öelda.

Vilja Savisaar tutvustas ka enda töid ja tegemisi. Teadupärast kuuluvad kolm Eesti saadikut — Siiri Oviir, Kristiina Ojuland ja Vilja Savisaar — Euroopa Liidu Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsiooni (ALDE). Kokku on fraktsioone seitse, neist neljas töötavad ka Eestist valitud saadikud.

Ehkki liikmesriike on 27, kulgeb töö Europarlamendis 23 keeles ja sünkroontõlkega. Sisuline töö, nagu Eesti parlamendis, toimub komisjonides. 20 komisjonis tehakse ära põhiline töö õigusaktide ettevalmistamisel ja suures saalis ainult hääletatakse. See käib kui masinavärk, ilma igasuguse seletamiseta.

Sõnavõttudeks antakse igale fraktsioonile kindel aeg. Pool tundi vaba mikrofonitähendab aga, et kes ees, see mees.

Vilja Savisaar kuulub trans-

pordi- ja turismikomisjoni. Selle tegevusväli hõlmab infrastruktuuri, töötajate ja reisijate õigusi, turvalisust, lennuohutust. Arutlusel on *Rail Baltica* teostamise uuring.

Viimane pilk Brüsselile

Küsimusi ja arutelusid oleks jätkunud kauemaks, kuid piiratud ajalimiit sundis tegema ühispilti, tänama võõrustajaid ja suunduma linna tutvumaks sõjaajaloo muuseumiga.

Turistile jätkub vaatamisväärsusi kuningalossist kuni Heyseli pargis kõrguva hiigelvaate tornini Atomium. Üritasime endasse ahmida võimalikult palju teadmisi ajaloo, arhitektuuri ja kultuuri valdkonnast.

Kes pole pissivat poissi Manneken Pis näinud — see pole Brüsselis käinud. Väike kuju oli Eesti Vabariigi sünnipäeva puhuks rüütatud eesti rahvarõivasse ja ehtis uhkelt Brüsseli vanalinna. Kuidagi kodune tunne oli. Õnnelikumatel õnnestus ka kuningapaar ära näha ning majesteetidele lehitada.

Ja oligi lõppemas meie lühike, kuid sisukas reis, mille eest peame tänama mitte eestlastest maksumaksjaid, nagu paljud siinkohal arvata võivad, vaid suurt Saksamaad ja teisi suurriike, kes vastavalt oma rahvarvule igal aastal toetavad Euroopa Liidu ühist rahakassat. Muidugi täname ka pr Vilja Savisaart ja kogu tema meeskonda, kes meid lahkesti vastu võtsid.

Tihti kuuleme, et see eurovärk on ikka üks jama küll ja sageli ei oska tavakodanik ennast kuidagi sättida sinna nn europaabelisse, küsides, mis üldse on meie roll selles liidus. See kõik tundub kauge ja veidi utoopiline. Samas on hea tunda endid võrdse võrdsete seas, olenemata rahvaarvust ja pindalast, keelest ja kultuurist.

Minnes vahel välja kodutunnamast, mõistame, kes me oleme, kust me tuleme ja kuhu me teel oleme. Üks kord ise näha on ikka tõesti etem kui sada korda kuulda!

Langenud Vabadusvõitleja päeva XIV aulakonverents

Pühendatud Tartu Ülikooli õppejõu Jüri Kuke (1. mai 1940, Pärnu – 27. märts 1981, Vologda repressiivasutus) mälestusele.

Rahvust säästev käitumine okupatsioonide ajal ja mittesõjaline vastupanu. Põlisrahva olemasolu oma ajaloolistel asuadel.

Pühapäeval, 28. märtsil kell 12–18
Tartu Ülikooli aulas

Akadeemiline Vabadusvõitlejate, Inimõiguslaste ja Repressiooniohvrite Mälestuskeskus HEREDITAS...in memoriam JÜRI KUKK

KUTSE

Olete oodatud 20. märtsil 2010 algusega kell 13.00 Nõmme Muuseumi (Jaama 18, Nõmmel), kus jätkame loengutega sarjas

Nõmme on minu kodu

KUIDAS TERVELT ELADA?

arst Peeter Mardna

Üritust korraldavad MTÜ Meie kodu Nõmme ja Eesti Keskerakonna Nõmme piirkond.

OOTAME AKTIIVSET OSAVÕTTU!

Lasnamäel kohtumine Siiri Oviiriga

Laupäeval, 20. märtsil kell 14.00 kohtub Keskerakonna Lasnamäe rahvaga Euroopa Parlamendi saadik Siiri Oviir

Keskerakonna Lasnamäe büroos (Punane tänav 18–206)

Valijatega kohtub Aivar Riisalu

Riigikogu Keskfraktsiooni liige Aivar Riisalu võtab valijaid vastu esmaspäeval, 22. märtsil kell 16.00 Keskerakonna Keslinna büroos (Raua tn 1)

Kohtumised valijatega Tartus

Esmaspäeval, 22. märtsil kell 16–18 võtab Keskerakonna büroos (Ülikooli 12) valijaid vastu linnavolikogu esimees professor Aadu Must

Teisipäeval, 23. märtsil kell 16–18 võtavad samas valijaid vastu linnavolinikud Jevgenia Lindevaldt ja Igor Abarenkov

Esmaspäeval, 29. märtsil kell 15.00 kohtub samas tartlastega Riigikogu liige Inara Luigas

kaks populistlikumat parteid Eesti poliitikas

populism. Isamaa sellega kaasa ei läinud, vaid vastas — „Õnne ole rahas“. See oli palju ettenägelikum loosung.

IRL viigistas seisu 1:1! Omakorda IRL lubas igale lapsele laптоpi, mis lubaduseks jäigi. Reformierakond muidugi niisuguse populismiga kaasa ei läinud.

2:1 oravate kasuks!

Isamaa ei andnud alla ja lubas läbi viia haldusreformi. Reformierakond ütles ausalt, et nendele pole haldusreformi vaja, nii nagu „Reformi“ nime all tuntud erakond on alati olnud kõikide reformide vastu. Mis andiski IRL-ile julguse haldusreformi sõnades toetada, teades kindlalt, et koalitsioonipartner selle blokeerib.

Nii käibki tihe rebimine ja täna

ei saaselgelt öelda, kumb neist kahest parteist on populistlikum. Uskumatu küll, aga mõlemad parteid esitlevad end tänase päevani Eesti edukate põhjapanevate majandusreformide autorina. Nad teevad seda riigis, kus on 150 000 töötut ja üks suurim SKP langus terves maailmas. Isegi niisuguses olukorras julgevad nad võistelda edukate majandusreformide isaduse üle. Siin on kahe parempartei kooslusest tekkinud populismi sünergia ületamatu.

Kuidas paistab Keskerakond?

Eks meiegi ole püüdnud vahel selles mängus osaleda, aga kui paremparteid seljad kokku panevad ja ka kohtunik nende kasuks vilistab, siis jääb Keskerakond kindlasti popu-

listmiredelil allapoole.

Ei saa salata, et reformierakondlased on täiesti võimelised uusi ideid genereerima, aga sama kiiresti ütlevad nad neist ka lahti. Mati Eliste tuli välja Tallinna Televisiooni ideega, Ants Leemets nõudis Tallinnas mitte ainult müügi-maksu, vaid ka turismimaksu kehtestamist ning suure laenu võtmist. Täna räägivad kõik nad täpselt vastupidist juttu ja teevad nägu, et nii see peabki olema.

Vähem möla, rohkem tegusid!

Isamaaliidu koha pealt peale Vabadussõja Võidusamba muud suurt meelde ei tulegi, ja sellegi osas on ähmane, kas peaks see sammas kandma Aaviksoo või hoopis Ansipi nime. Arvan siiski, et Isamaaliidu uus juhatus on „kamp-

sunitega“ võrreldes veelgi parem ideede generaator ja suudab Reformierakonnaga sammu pidada.

Hea meel siiski, et mõlemad parempoolsed parteid vähe-malt Tallinnas enam valitsus-vastutust ei kannu. Kui pealinnas oleks nende võim ja valitus, siis võib ette kujutada, et Harju tänaval oleks katkise võrkaia taga endiselt vaid varemed; Vabaduse väljakul oleks jätkuvalt autoparkla ja ehk ka joonislilled; Poska maja oleks ära mädanenud ning Tondipoiste mälestussammas jääkski vaid Mart Laari ajalooõpikusse.

Tegelikult ongi populismi mõõdupuu see, kas lubadused jäävad lubadusteks või jõutakse tegudeni. Siit üleskutse paremparteidele: vähem möla, rohkem tegusid!

Usk, kodanik, riik

Tartu rahu ja Setomaa *Losa*

Põlvest-põlve, sajandeid unistasid ja püüdisid meie esivanemad suure eesmärgi poole – koondada EESTI RAHVAS JA MAA ühe katuse alla EESTI RIIGIKS. Tartu rahulepinguga see unistus täitus. Eesti rahvas sai iseseisvalt oma elu korraldada vaba rahvana vabal maal.

JÜRI VAIDLA

Seto Kongressi vanematekogu liige

Tartu rahuleping

sai Eesti riigi alusmüüriks. See on meie eelnevate põlvede kingitus tulevastele põlvedele. Selle nimel on vaeva nähtud, kannatusi talutud ja elusid antud.

Meie, tänane põlvkond, peak-sime olema tänulikud ja avaldama austust esivanematele ning hoidma saavutatut, Tartu rahulepingut ja Eesti riiki kui pühadust.

Nendega ei kaubelda. Pühadus ei ole müüdiv ega ostetav mitte mingisuguse hinna eest. Kes seda teeb, on reetur, Piiblist tuntud Juuda sarnane, kes 30 hõbesekli eest saatis õiglase inimese surma ristilõõmise läbi.

Piibli põhieesmärk on teha inimesele selgeks õige ja vale. Võttes Piibli aluseks, suudame aru saada, mis on meie riigis valesti, mis õigesti. Õpime enast ja ühiskonda parandama, et tulevastele põlvedele edasi anda tervem elukesk-kond.

Piiblis õpetatakse kõigepealt tõmbama palki oma silmast, et näha pindu venna silmas.

Lihtne on süüdistada teist ja kolmandat. Kuid kas me ise riigina ja rahvana oleme teinud kõik, et hoida Eesti terviklikkust, riigikodaniku kodu kindlusena, kus saaksid sirguda uued, tugevad ja aatelsed Eesti Vabariigi kodanikud? Kindel vastus on: ei ole!

Reaalsus, et 5% Eesti riigi territooriumist on meie naaberriigi haldusalas, ei ole veel katastroof (vrd Jaapan, Soome...). Selles ei saa süüdistada Putini Venemaad, vaid Staliniaegset terroristlikku võimu.

Nüüd oleme iseseisev riik,

kuulume Euroopa Liitu ja NATO-sse. Oleks mõistlik ja soliidne, kui käitüksime tõelise riigina, kus riik kaitseb kodanikke ja kodanik riiki. Kinkida suurele naaberriigile oma niigi väiksest territooriumist 5% koos kodanikega ei ole mingil juhul ei riigimehelik, veel vähem patriootlik tegu.

Aeg annab arutust. Kunagi vabaneb ka viimane 5% Kremli haardest, nagu juhtus 95 protsendiga, mida enam peaaegu ei loodetud.

Aga kas sellist riiki tahtsime? Eestlasele omane töökus ja sihikindel edasipüüdlikkus on kujunenud rabelemiseks ja tormamiseks, otsitakse midagi, aga ise ka ei saada aru, mida. Tormame, nagu oleks hirm hiljaks jääda: võib-olla ajad muutuvad ja ma ei jõuagi ära teha seda, mida tahtsin, teised jõudsid ette, teised jõudsid rikastuda, aga mina olen ikka

veel vaene.

Suurenevad narkomaania, prostitutsioon, aidsi levik, kuritegevus, liikluskahjud. Väheneb eestlaste arv, lahku-takse riigist. Riigi territooriumi üritavad omad poliitikud vähendada. Poliitikud petavad karistusevabalt. Kõik see loob ebakindluse tuleviku suhtes, riiklus laguneb.

Elumärgid näitavad selgelt,

et ühiskond on lükatud tornadona tormama raha järele, mille tagajärjel riik rebeneb, külad kaovad, perekonnad purunevad. Hüpnootilise mõnu ja kasu tagaajamisega on kõrvale jäänud teised elu eesmärgid ja väärtused. Raha on muutunud mugavast maksevahendist ebajumalaks, ikooniks, pangad aga kirikuteks, kust loodame abi saada, sattudes tegelikult püünistesse. Kui pank tõstab Eesti riigi kodaniku pere koos väikeste laste ja vanuritega tänavale, siis pank valitseb Eesti riigi üle täpselt samamoodi nagu Kremli võim omal ajal laadis Eesti kodaniku perekonna veoautole ja viis Siberi-teenkonnale.

Võimutseb materialism. Enne nimetati materialisti kommunistiks, nüüd tuleks nimetada manistik-pragmaatikuks.

Materialist muutis ainult värvi, meelsus jäi samaks – kasu ja mõnu mõõdupuuga mõõdetakse elunähtusi ja kõigepealt endale.

Parandage meelt!

– kutsus üles Ristija Johannes. Saame vaimult suureks! – kutsusid üles aatelsed esivanemad. Taotlege esmalt Jumalariiki, ülejäänud antakse teile niigi!

Ikka sama – esmalt vaimsus, alles siis materiaalsus, vaatamata sellele, et vahe on 2000 aastat.

Ajastu ei ole oluline inimese elutegevuses, määrav on mõtlemine, maailmakäsitlus: kas valguse poole või pimeduse poole? Sageli öeldakse, et elu ei ole mustvalge. Mustvalge segapuntrana meile elu tõesti antud ei ole, selliseks oleme ta ise muutnud. Elu on liikumine ja meile on antud otsustada, kas liikuda valguse või pimeduse suunas. Ehk liikumine arengu suunas või liikumine hääbumise suunas. Ehk Piiblis väljendatud liikumine: kas läbi väikse värava või läbi suure värava? Inimese iga otsus on värvast läbimine valitud tegevusteetele.

Väikesest värvast läbi minnes tegime otsuse loojaliku ilma-vaate järgi: vaimsus primaarne, materiaalsus sekundaarne. See on raskem, aga see on arengutee, kus elunähtuste mõõdupuuk on õigluse ja ligimesearmastus.

Suurest värvast läbi minnes tegime otsuse materialistliku maailmavaate järgi: materiaalsus primaarne, vaimsus sekundaarne. See on eluhüvede tarbimise tee, kus elunähtuste mõõdupuuk on mõnu või kasu. Millise ilma-vaate järgi oma elus otsuseid külvame, sellise elusaatuse me ise lõikame või meie lapsed lõikavad.

KUHU RABELDA, KUHU TORMATA? Setomaa mees Jüri Vaidla küsib samuti: kas sellist riiki tahtsime? Eestlasele omane töökus ja sihikindel edasipüüdlikkus on kujunenud rabelemiseks ja tormamiseks, otsitakse midagi, ise ka ei saada aru, mida. Tormatakse, nagu oleks hirm hiljaks jääda. Kardetakse, et ei jõuagi ära teha seda, mida taheti, teised jõudsid ette, teised jõudsid rikastuda, aga mina olen ikka veel vaene... Pilt Seto maastikust.

Tehnika areng Maal

inimese ilma-vaadet ei muuda. Maailmavaade antakse lapsele esivanematelt sünniga kaasa, muuta saab seda oma elu jooksul ainult inimene ise, Saulusest võib saada Paulus. Mustvalges segaduses leitakse õige elusuund kas inimesele antud loovamõtlemise teel, rahulikult või valede otsuste tagajärjel tekkinud traagiliste sündmuste ja suurte isiklike kannatuste sunnil.

Kogu loodus elab, kõik on süsteemne ja omavahel seotud. Liblika tiivalööök Austraalias võib aja möödudes esile kutsuda orkaani Ameerikas. Pisike arglik järeleandmine vales suunas Toompeal kutsus esile Kremli agressiivsete jõudude puhangulise elustumise ning nende järgneva kasvu, rahumeelse ja õiglase jõudude mahasurumise, sõna- ja trüki-vabaduse piiramise.

Eesti riigile on naaberriigid

antud Jumala poolt. Suurt naaberriiki kaugemale lükata ega tema väljajätlemise takistada väikeriiki ei saa. Ei saa muuta teise maailmakäsitlust, saab muuta ainult oma. Maailma parandamine algab iseenda parandamisest. Suure naabri

pragmaatik oma valedega hirmutab tõsiselt väikse Eesti pragmaatikut oma valedega ja kindlasti on siin jõud ebavõrdsed. Eesti pragmaatik oma valedega jääb Vene pragmaatikule kaotajaks varem või hiljem. Väike Eesti saab suure naabri Venega rahu, kui muudab iseennast ja läheb valede pealt üle õigluse peale.

emakese Maa, mitu korda puruks lasta. Kas nüüd järgmisena jääme ootama, millal võimuhaiged poliitikud pääsevad tuumanuppude juurde ja vajutavad...?!

Poliitiline võimuvõitlus, pika-aegne võim (üle kahe valimis-perioodi) tekitab inimesele haiglasliku sõltuvuse võimust samamoodi nagu narkootiku-

võtta, kuna uue meelsuse järgi tuleks parandada kõigepealt iseennast. Oma vigade ehk oma pattude mittetunnistamine takistab arengut. Enne alkoholismist vabanemist alkohoolik tunnistab ja südamest kahetseb oma senist joomarlust. Vana tuleb maha jätta, siis saab asemele tulla uus.

Inimesel ja ühiskonnal on vaja usku,

sest see tagab tasakaalu elutegevuses. Usu tekkeks on vaja selgeks saada Piibli põhitõed, need kui õiglased omaks võtta ja elutegevuses rakendada. Kristliku ilma-vaate õpetuse koolide õppekavasse viimisel oskaks noor inimene õigete-valede rägastikus valida sihi, kuhupoole liikuda. Kas ta täiskasvanuna seda järgib, on tema enda teha, kuid ta on teadmised kätte saanud.

Kommunistlik-materialistlik ideoloogia eitas kristlik-loojaliku maailmavaadet. Selle mõju all elab ka tänane Eesti ühiskond. Materialistlik maailmavaade areneb seni, kuni tekib katastroof ühiskonnas. Siis toimub pöördumine loojaliku maailmavaate poole. Suunamuutus saaks toimuda ka rahulikult, ilma kannatusteta, kui me jälgiks elumärke ja õpiks eluprobleeme õiglaselt lahendama.

Praegu Eestis võimulolevad materialistid ei järgi õigluse reegleid ise ega lase neid õpetada ka nooremale põlvkonnale koolis.

Riik koosneb kodanikkonnast ja territooriumist ehk elukeskonnast. Inimene, kes soovib eestluse jätkumist, püüab neid kaht asja oma elutegevusega kindlustada. Kui toimub vähenemine, siis tunnistame ausalt endale ja teistele liikumist hääbumise suunas. Otsime põhjust kõigepealt iseendast, sest maailma parandamine algab iseenda parandamisest. Mida külvad, seda lõikad. Mida soovid endale, seda tee ka teisele.

Eesti Vabariigi eluenergia

allikaks, üheks suuremaks rikkuseks on viljakas põld ja töökas eestlane. Pragmatilise mõtlemisega inimene seda rikkust ei näe, kuna tema jaoks on vaja rikkust kohe. Põld on aeglane. Ta ei anna kohe, aga ta ei vea sind alt, kui oled tema vastu aus. Pankur on täna rikas, põllumees on põline rikas. Pragmatilise mõtlemisega Siim Kallas sellepärast ei tahtnudki põllumajandusse investeerida, kuna kasumit tuleb väga kaua oodata. Materialismi kaldunud inimese loogikas on eesmärgiks kiire kasu. Külaelu toetamist, ühiskonna arengusuundade kokkulepete vajadust, mida pakkus välja Arnold Rüütel, ei pidanud Kallas oluliseks.

Meil on siit palju õppida.

(Järg järgmises lehes.)

Pankur on täna rikas, põllumees on põline rikas.

Peab võõtama end õigluse võõga, nagu Piiblis kirjutatakse. Kui Eesti hakkab külvama õigluse seemneid, siis ka lõikab õigluse vilja. Väikeriigi ülesandeks on olla õigluse indikaatoriks maakeral, sest õiglus on kogu inimühiskonna, rahuliku koostöö, edasiarengu, eksistentsi aluseks. Suured riigid saavutavad oma tahtmised jõuga, mida nad on teinudki kogu ajaloo vältel, aga elu viib edasi õiglase koostöö, mitte konkurentsivõitlus võimu pärast. Euroopa Liidu loomise idee oligi õiglase koostöö iseseisvate riikide vahel, et ei saaks tekkida uut sõda, mis hävitab kõik.

Tuumajaastu

saabumise järgi jõudis inimühiskond arengus ummikseisu nagu pimedasse püüsirohukeldrisse, kus peame olema kõik väga vaoshoitud, et ei tekiks konfliktide ahelreaktsiooni, mis viiks tuumakatastroofini, mis hukutaks kõik. Isaac Newtoni füüsikareeglid sobivad Maal, aga ei sobi kosmoses. Edasiminekuks oli vaja Albert Einsteini relatiivsusteooriat. Inimsuhete reeglid, mis sobisid mõõgaajastul, ei sobi tuumajaastul. Oli vaja relatiivsusteooriat inimsuhetes, et inimühiskond saaks rahulikult edasi eksisteerida. See on meil olemas juba 2000 aastat, aga me ei taha neid tarkusi omaks

Mõõgaajastul

ei olnud võimuvõitlus kogu elukeskkonda hävitavalt ohtlik. Tuumajaastul on see ülimat ohtlik. Tuumarelvi oleme kogunud aastate jooksul nii palju, et võime oma kodu,

Nädala juubilar GEORG OTS 90

Vikerraadios laulab, õigem oleks öelda, ähvardab, staar (võib-olla isegi superstaar): „Panen talle vasaraga vastu pead!..“ Sõnum, mis raadioeetri vahendusel minuni jõuab, võtab keeletuks. Seda enam, et laul ongi vaid nende sõnadele rajatud. Tunnen, kuidas käed vajuvad jõuetult rippu. Ei oska kohe midagi kosta. On see soovitus ajaviiteks või masuaja tööolau? Igaks juhuks vahetan raadiokanalit. Kuulen, kuis pinisev naishääl pressib läbi peanaha: „Ja ta ei tahagi mind – absoluutselt...“ Kaseda fraasi korratakse tuimalt mitu korda. See on selle laulu sõnum. „Vaene laps!“ mõtlen. Panen raadio kinni ja võtan ajalehte ette. Saan teada, et meest, kes ründas Tallinnas kaht neitut kangiga, pole kätte saadud. Järgmisel leheküljel arutletakse selle üle, et meie ühiskond vajab hädasti laste füüsilist karistamist keelustavat seadust, sest emalt-isalt saadud urvplaaster kasvatab kujuneva isiku hinges rägust. Tuleb meelde Tartu Ülikoolis ajakirjanduse teooria loengul õpitu: meedial on massi psüühikas hoiakute kujundamisel suur jõud. Massimeedia kõlavaim ja kostvaim hääl on raadio.

Kirjandusklassika järgi oleme kõik pärit oma lapsepõlvest. Minu lapsepõlveajast lahutamatu oli ja on laulja Georg Ots.

Ta laulis tööst: „Kõmab me sammudest põline paas, kõrgele heliseb laul, tööpäevaks virgudes koidikukaar, lõõmab kui alasil raud...“ Aga ta laulis ka lõbust, armastusest, kirest ja ihast: „Ühine jalutusretk ning unistav hetk, nii algas see kõik...“ või „Kallim, mul käeke anna, tule mu lossi Sa...“ Kõiki neid ja palju muudki laulis Georg Ots nii, et tänagi veel mäletan neid viise ja sõnu, sest ta laulis neid mitte Kremlile, vaid oma rahvale, ja igasse nooti ning sõnasse olid loojad kätkenud igikestvalt olulise sõnumi (ka valu ja nukruse), mille Georg Ots oskas hellalt inimlikuks laulda. Ka siis olid ajad karmid ja inimesed vajasisid hinge kosutust. Nüüd pidada „inime“ saama laulust „laksu“. Millistest lauludest? Millisest sõnumist? Tule taevast appi!

Eesti Raadios on koostatud ja välja antud kuuest CD-st koosnev Georg Otsa laulude suurepärane kogumik. Valik on, tänapäevaseks öeldes, seinast seinast – meeleolulauludest ooperiaariateni. „Sõuavad kõrgel mõttelaevad täis vikerkaart, vilguvad tähelilled taevast kui muinasmaal...“, „Veini ja viina voolaku jõena, kauneimaid naisi too mulle sa...“, „Elu, armastan Sind, Sulle kuulub mu kiindumus ammu. Elu, armastan Sind, ikka uuesti Sinusse armun...“ Hulk tunde

ilusat muusikat Georg Otsa esituses. Miks neid aga nii vähe raadioeetris kasutatakse? Tõsi, Klassikaraadiost saab aegajalt Georg Otsa kuulda. Vikerraadiost peaaegu mitte; vaid mõnikord nädalalõpudel raadiokuulajate soovilugudena. Võib-olla erakanalitest kuuleb meie professionaalse laulukultuuri

tipplaulja häält sagedamini. Ma aga pole raadionupu-kruutija. Armas aeg, millest lauldi hiljutisel „Eesti laulu“ konkursil?! Loodetavasti tänased hääletajad mäletavad neid laule ja superstaare ka veel järgmisel aastal? Aga kümne aasta pärast? Minu lapsepõlve ja noorusaastate teadliku mälu soppides helenduvad iga-aastased kont-

serdid lastele ja noortele „Estonia“ kontserdisaalis. Neid oli alati kaks: talvel ja kevadel. Laulsid ning mängisid meie tuntumad ja tunnustatumad visuaalsed mälestused temast. Täni on mees, kuidas ta laulis: „Piitsaotsaga ma vean hangedele jutte...“ See sõnum ärgitab mu fantaasiat tänini ning päästab naerugi valla. Nõustun tõdemusega, et igal ajal on oma laulud ja laulikud. Aga Georg Ots polnud lihtsalt niisama tollase ajahetke superstaar. Ta on jäänud igikestvalt rahva – ja mitte ainult meie rahva! – südamele. Sellise muusikaalsuse, lummeva tämbri, varjundirikka hääle ning meeldiva välimuse ja hea rühiga lauljat meil täna talle vastu panna ju pole! Ega's ainult temanimelised spaa, laev ja taevatäht too Georg Otsa kui suurepärase muusiku tänapäeva. Usun aga, et Georg Otsa laulud oleksid küll need, mis tänapäevase elu edasivijatel aitaksid end pisutki lahti raputada võõramaisest räppivast afroameerikalikust bulvarikultuuri (tuse)st ning tuua nad kahejalaga Maarjamaale, kus ollakse sajanendeid olnud oma kultuuri üle, mis pole sugugi seisma jäänud, vaid arenguvõimelisena võtnud kaasajalt jumet. Nüüd, mil Georg Otsa 90. sünniaastapäev on käegakatsu-

tavas kauguses ja kultuuripealinna uks praotumas, oleks hea aeg selle suurepärase muusiku looming taas kõlama panna. Georg Ots peaks laulma raadiotes iga päev. Tundide kaupa. Meil on nüüd kombeks rääkida üheshingamisest. Hingakem siis ja näidakem, et meil on veel hoolivust! Ka nende suhtes, keda enam pole, aga kellele oleme tänu võlgu. Laske Georg Otsal laulda: „Mulle meenuvad kodused rannad, rookatused, kadakad, liiv. Neid ikka ma südames kannan...“ Praegu on veel olemas piisavalt palju neid „Estonia“ teatri omaaegseid soliste, kel oli õnn Georg Otsaga koos töötada. Nende meenutuste kaudu saaks ju selle suurepärase muusiku, kellest ei saa iialgi superstaari, sest ta oli niivõrd suur isiksus, tuua nendeni, kel puudub iga-sugunegi aim sellest, kes oli Georg Ots ja kui kõrgel tasemel on tema läbi olnud meie oma muusikakultuur. See on peatükk meie oma ajaloost, mida ei tohiks lasta tuhmuda. Loodan, et see palve jõuab mitte ainult kurtide kõrvu. Georg Ots oli ja on rahva südameleulja.

Age Raa

P.S. Georg Ots sündis Petrogradis 21. märtsil 1920 ja suri Tallinnas 5. septembril 1975.

Ristsõna: JAANUS KÕRV

Orav: "Aga...!" " ... mina sain juba pojad!"
Ninasarvik: "No, kolm rahvaliitlast...!" " ... nüüd küll veel kevadet ei too!"